

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

tisková zpráva

Výstava „Nitky vzpomínek“ přiblíží osudy žen v Gulagu

19. 11. 2024

Praha, Klementinum: Život žen v sovětských lágrech sleduje nová výstava. K zachycení střípků z každodenního života využívá mimo jiné fotografie rukodělných výrobků a předmětů spojených s příběhy 26 konkrétních žen. Součástí expozice je i několik autentických exponátů. Některé z příběhů mají také výraznou českou stopu. Vernisáž výstavy proběhne 27. listopadu v Klementinu, hlavní budově Národní knihovny České republiky.

Zatčení, popravy, vězení, tábory Gulagu, rozkulačování rolníků, deportace celých národů – to vše se v minulosti dotklo milionů lidí. Politické represe v Sovětském svazu byly masivní. Stát trestal nejen za zločiny, ale i za příslušnost k určité kategorii obyvatelstva, například sociální, náboženské či etnické, nebo národnosti, a to včetně té české. V každé z těchto skupin byly samozřejmě i ženy.

Podíl žen mezi vězni sovětských pracovních lágrů v roce 1941 činil 13 % a do konce války dosáhl téměř třetiny všech vězňů. Celkem tábory Gulagu prošlo odhadem na 2 miliony žen, stovky z nich měly české kořeny. Další miliony byly deportovány a statisíce popraveny. Ženy byly zatýkány na základě stejných obvinění jako muži, v lágrech žily a pracovaly ve stejných podmínkách. Jejich životy byly vystaveny častému ponižování a násilí.

Vězeňkyně v táborech však mnohdy dokázaly najít duševní a morální sílu, aby se nevzdaly a udržely v sobě naději na budoucí setkání se svými dětmi a blízkými. Nežřídká jim k tomu pomáhalo oblečení a drobné předměty, které si v táboře dokázaly vyrobit, povětšinou z kusů látky. „Ústředním motivem, který celou výstavu propojuje, jsou proto nitky. Nitky vytržené z plesových šatů, nitky, z nichž vzniká výšivka, nitky na krájení chleba nebo šití. Jsou to nitky znamenající

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

tisková zpráva

spojení s rodinou mimo lágr, přátelství se spoluvězeňkyněmi i pouto k dřívějšímu životu,“ uvedla kurátorka výstavy Petra Černoušková z Gulag.cz.

Výstava se skládá z 22 panelů s autentickými příběhy žen a fotografiemi především ručně vyráběných předmětů. Ty doplňuje několik originálních exponátů, které budou návštěvníkům představeny fyzicky. Vychází z původní expozice „Materiál“, kterou v roce 2021 v Moskvě ještě před svou soudní likvidací uspořádala ruská organizace Memorial. Výstava byla pod názvem „Nitky vzpomínek – Osudy žen v Gulagu“ upravena pro české prostředí včetně odkazů na příběhy žen s českými kořeny, které si prošly peklem Gulagu.

Vernisáž proběhne 27. listopadu 2024 v 18 hodin ve výstavní chodbě Národní knihovny ČR v přízemí Klementina. Zahájení se zúčastní také potomci některých z vězeňkyň, které si prošly peklem sovětských lágrů a jejichž osudy výstava přibližuje. Součástí bude také hudební vystoupení překladatele ruskojazyčné literatury a hudebníka Milana Dvořáka. K vidění zde výstava bude až do 31. ledna 2025. Následovat budou další zastavení po celé České republice.

Autory výstavy jsou organizace Memorial a Gulag.cz ve spolupráci s Národní knihovnou ČR – Slovanskou knihovnou.

Tisková mluvčí Národní knihovny ČR

Mgr. Martina Košanová

Ředitelka Odboru komunikace

+420 602 811 320

martina.kosanova@nkp.cz

www.nkp.cz

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

tisková zpráva

Obrazová příloha:

1_Irina Ugrimova. Zdroj: Memorial

2_Amalia Filipposjan. Zdroj: Memorial

3_šaty, popisek: V těchto šatech byla Valentina Buchaněvič-Antonova v říjnu 1938 zatčena v divadle. Byl to její jediný oděv. Opotřebovával se a bylo třeba jej opravovat a zašívát. Na rubové straně mají šaty přes dvacet různých záplat. Zdroj: Memorial

4_provázek, popisek: Provázek na krájení přidělů chleba (konopí, dřevo) / Karlag, Kazachstán 1942–1944. Zdroj: Memorial